

LBRIS

We know
books

MIHAI EMINESCU

Poezii

LITERA

București

Cuprins

La mormântul lui Aron Pumnul	5
Frumoasă-i!.....	6
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	8
Junii corupți.....	10
Venere și Madonă	13
Epigonii.....	15
Mortua est!.....	19
Copii eram noi amândoi... ..	22
Cugetările sărmanului Dionis.....	25
Memento mori (Panorama deșertăciunilor)	28
Înger și demon	67
Floare albastră.....	71
Dacă treci râul Selenei... ..	73
De ce n-aflăm în împlinirea... ..	75
Împărat și proletar	76
Luna iese dintre codri	83
Melancolie.....	85
Crăiasa din povești.....	87
Lacul.....	89
Dorința.....	90
Călin (File din poveste).....	91

Strigoi.....	100
Ea-și urma cărarea-n codru.....	110
Cărțile.....	112
Pe gânduri ziua.....	114
Dormi!.....	115
În fereasta despre mare.....	117
De vorbiți mă fac că n-aud.....	118
Ai noștri tineri.....	119
În liră-mi geme și suspin-un cânt.....	120
Ah, cerut-am de la zodii.....	121
Ce șoptești atât de tainic.....	122
Gândind la tine.....	123
Când te-am văzut, Verena.....	124
Pierdut în suferința.....	126
M-ai chinuit atâta cu vorbe de iubire.....	127
Pierdută pentru mine, zâmbind prin lume treci!.....	130
Iar fața ta e străvezie.....	134
Zadarnic șterge vremea.....	135
Icoană și privaz.....	136
Cu gândiri și cu imagini.....	142
Vis.....	144
Eu nu cred nici în Iehova.....	146
Cântec vechi.....	147
Codrule, Măria-Ta.....	148
O, rămâi, rămâi cu bine.....	149
E ceasul cel de taină.....	151
Povestea codrului.....	152
Povestea teiului.....	154

Singurătate.....	157
Departate sunt de tine... ..	159
Oricâte stele... ..	160
Auzi prin frunzi uscate.....	161
Atât de dulce... ..	163
Fiind băiet păduri cutreieram.....	164
Iambul.....	166
Rugăciune	167
Lumineze stelele	168
Vrèo zgâtie de fată.....	169
Pajul Cupidon... ..	170
O, rămâi	172
Pe aceeași ulicioară... ..	174
De câte ori, iubito.....	176
Rugăciunea unui dac.....	177
Atât de fragedă.....	179
Sonete	181
Freamăt de codru.....	183
Revedere	185
Foaia veștedă (după N. Lenau).....	187
Despărțire	189
Răesai asupra mea.....	191
Noi amândoi avem același dascăl	192
Stelele-n cer	194
O, mamă.....	196
Dintre sute de catarge.....	197
Ursitorile	198
Doină.....	205

De-atâtea ori.....	206
Scrisoarea I.....	207
Scrisoarea II.....	212
Scrisoarea III.....	215
Scrisoarea IV.....	224
Scrisoarea V.....	229
Gelozie.....	233
Din când în când.....	235
În zădar în colbul școlii.....	236
Nu mă-nțelegi.....	237
Apari să dai lumină.....	239
Dacă iubești fără să speri.....	242
Și oare tot n-ați înțeles.....	244
Luceafărul.....	246
Doina.....	259
S-a dus amorul.....	261
Când amintirile.....	263
Adio.....	264
Ce e amorul?.....	266
Pe lângă plopii fără soț... ..	268
Și dacă.....	270
Glossă.....	271
Odă (în metru antic).....	274
Iubind în taină... ..	275
Se bate miezul nopții... ..	276
Trecut-au anii.....	277
Veneția.....	278
Cu mâne zilele-ți adaogi... ..	279

Peste vârfuri.....	281
Somnoroase păsărele.....	282
De-or trece anii.....	283
Lasă-ți lumea.....	284
Te duci.....	286
Ce te legeni.....	288
Din valurile vremii.....	289
La mijloc de codru.....	290
Mai am un singur dor.....	291
Criticilor mei.....	293
Diana.....	295
Din noaptea.....	297
Sara pe deal.....	298
Nu mă înțelegei.....	299
La steaua.....	300
De ce nu-mi vii.....	301
Kamadeva.....	302

La mormântul lui Aron Pumnul

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci, ah! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Colò unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă,
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase.
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colò, în Eliseu!...

Lăcrămioarele învățăceilor...,
15/27 ianuarie 1866 [1866]

Frumoasă-i!...

În lacul cel verde și lin
Răsfrânge-se cerul senin,
Cu norii cei albi de argint,
Cu soarele nori sfâșiind.
Dumbrava cea verde pe mal
S-oglinďă în umedul val,
O stâncă stârpită de ger
Înalț-a ei frunte spre cer.
Pe stâncă sfărmată mă sui,
Gândirilor aripi le pui;
De-acolo cu ochiul uimit
Eu caut colò-n răsărit
Și caut cu sufletul dus
La cerul pierdut în apus.
Cobor apoi stâncă în jos,
Mă culc între flori cu miros,
Ascult la a valului cânt,
La geamătul dulce din vânt.
Natura, de jur împrejur,
Pe sus e o boltă de-azur,
Pe jos e un verde covor,
Țesut cu mii tinere flori.
Văd apa ce tremură lin
Cum vântul o-ncruntă-n suspin,
Simt zèfiri cu-aripi de flori
Muiate în miros de flori,
Văd lebede, barcă de vânt,
Prin unde din aripe dând,
Văd fluturi albaștri, ușori,

Roind și bând miere din flori.
De ce nu am aripi să zbor!
M-aș face un flutur ușor,
Un flutur ușor și gentil
Cu suflet voios de copil,
M-aș pune pe-o floare de crin,
Să-i beau sufletelul din sân,
Căci am eu pe-o floare necaz:
Frumoasă-i ca ziua de azi!

[1866]

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânăra mireasă, mamă cu amor!

Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

Familia, III, 14,
2/14 aprilie 1867 [1867]

Junii corupți

La voi cobor acuma, voi suflete-amăgite,
Și ca să vă ard fierea, o, spirite-amețite,
Blestemul îl invoc;
Blestemul mizantropic, cu vânăta lui gheară,
Ca să vă scriu pe frunte, ca vita ce se-nfiară
Cu fierul ars în foc.

Deși știu c-a mea liră d-a surda o să bată
În preajma minții voastre de patimi îmbătată,
De-al patimilor dor;
În preajma minții voastre ucisă de orgie,
Și putredă de spasmuri, și arsă de beție,
Și seacă de amor.

O, fiarbă-vă mânia în vinele stocite,
În ochii stinși de moarte, pe frunți învinețite
De sânge putrezit;
Că-n veci nu se va teme Profetul vreodată
De brațele slăbite, puterea leșinată
A junelui cănit.

Ce am de-alege oare în seaca-vă ființă?
Ce foc fără-a se stinge, ce drept fără să-mi mință,
O, oameni morți de vii!
Să vă admir curajul în vinure vărsate,
În sticle sfărâmate, hurii nerușinate
Ce chiuie-n orgii?

Vă văd lungiți pe patul juneții ce-ați spurcat-o,
Suflând din gură boala vieții ce-ați urmat-o,
Și arși pân-în rărunchi;

Sau bestiilor care pe azi îl țin în fiară,
Cum lingușiți privirea cea stearpă și amară,
Cum cădeți în genunchi!

Sculați-vă!... căci anii trecutului se-nșiră,
În șiruri triumfale stindardul îl resfiră,
Căci Roma a-nviat;
Din nou prin glorii calcă, cu fața înzeită,
Cu faclele nestinse, puterea-i împietrită,
Poporul împărat.

Sculați-vă!... căci tromba de moarte purtătoare
Cu glasul ei lugubru răcnește la popoare
Ca leul speriat;
Tot ce respiră-i liber, a tuturor e lumea,
Dreptatea, libertatea nu sunt numai un nume,
Ci-aieveja s-a serbat.

Încingeți-vă spada la danțul cel de moarte,
Aci vă poarte vântul, cum știe să vă poarte
A țopăi în joc!
Aci vă duceți valuri în mii batalioane,
Cum în păduri aprinse, mânat în uragane,
Diluviul de foc.

Vedeți cum urna crapă, cenușa reînvie,
Cum murmură trecutul cu glas de bătaie
Poporului roman;
Cum umbrele se-mbracă în zale ferecate,
Și frunțile cărunte le nalță de departe
Un Cesar, un Traian.

Cad putredele tronuri în marea de urgie,
Se sfarmă deodată cu lanțul de sclavie
Și sceptrele de fier;
În două părți infernul portalele-și deschide,
Spre-a încăpea cu mia răsufletele hâde
Tiranilor ce pier!

În darn răsună vocea-mi de eco repetită,
 Vă zguduie arama urechea amortită
 Și simțul leșinat;
 Virtutea despletită și patria-ne zeie
 Nu pot ca să aprinză o singură scânteie
 În sufletu-nghețat.

Și singur stau și caut, ca uliul care cată
 În inima junimii de viața-i dezbrăcată
 Un stârv spre-a-l sfâșia;
 Ca pasărea de zboru-i din ceruri dizmețită,
 Ca muntele ce-n frunte-i de nouri încrețită
 Un trăsnet ar purta.

Dar cel puțin nu spuneți că aveți simțiminte,
 Că-n veci nu se îmbracă în veștede vestminte
 Misteriul cel sânt;
 Căci vorba voastră sună ca plâns la cununie,
 Ca cobeia ce îngână un cânt de veselie,
 Ca râsul la mormânt.

Familia, V, 4,

31 ianuarie/ 11 februarie 1869 [1869]

Venere și Madonă

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! te văd, te-aud, te cuget, tânără și dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braț molatic ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeii, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.

Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri,
Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină printre îngerii din cer

Și-a creat pe pânza goală pe Madona dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Fața pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieți de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,
Și-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Când în viața pustiită râde-o rază de noroc.

Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție,
Buza ta învinețită de-al corupției mușcat,
Și-am zvârlit asupra-ți, crudo, vâlul alb de poezie,
Și paloarei tale raza inocenței eu i-am dat.

Ți-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ți murdare, ochiu-aurorei matinal.

Dar azi vălul cade, crudo! dismețit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheț
Și privesc la tine, demon, și amoru-mi stins și rece
Mă învață cum asupra-ți eu să caut cu dispreț!

Tu îmi pari ca o bacantă, ce-a luat cu-nșelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioară-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic, lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona dumnezeie,
Cu diadema-i de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeităte dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!

Plângi, copilă? – C-o privire umedă și rugătoare
Poți din nou zdrobi și frânge apostat-inima mea?
La picioare-ți cad și-ți caut în ochi negri-adânci ca marea,
Și sărut a tale mâine, și-i întreb de poți ierta.

Șterge-ți ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea,
A fost crudă și nedreaptă, fără razem, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu ești sântă prin iubire,
Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

Convorbiri literare, IV, 4,
15 aprilie 1870 [1870]